

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПАЛЕОЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ГОЛОЦЕНУ УКРАЇНИ

А. Безусько (кафедра біології НаУКМА)

Результати палеоекологічних досліджень створюють надійну основу для вирішення проблеми взаємодії організмів (тварин та рослин) у геологічному минулому. Значною мірою з урахуванням палеоекологічних матеріалів вирішуються проблеми еволюції органічного світу, розробляються питання адаптаційних можливостей окремих організмів та їх систем.

Голоцен — це сучасний етап розвитку Землі, етап міжльодовикового рангу, який охоплює інтервал у 10300 років. В голоцені поступово (PB, BO, AT, SB, SA періоди) відбувалися складні процеси формування сучасних біогеоценозів, зумовлені природними та антропогенними факторами. Вплив останніх має загальну тенденцію до збільшення у другій половині голоцену і стає особливо вітчутним в субатлантичному періоді, як на рівні розповсюдження видів рослин та тварин, так і на структурі їх спільнот. При проведенні палеоекологічних реконструкцій важливо також враховувати, що перша половина голоцену відповідає термоксеротичній, а друга — термогігротичній стадії розвитку міжльодовикових епох.

Сучасний етап відновлення природних та антропогенних етапів у розвитку екосистем голоцену характеризується комплексним підходом міждисциплінарного рівня. Реконструкція основних змін, що мали місце у флорі та фауні голоцену України, проводиться зараз в межах абсолютної хронології. Це дуже перспективно при проведенні порівняльного аналізу отриманих палеоботанічних та палеозоологічних даних з матеріалами історії та археології.

Питання формування біогеоценозів голоцену України розглядається нами в аспекті вивчення історії розвитку окремих компонентів екосистем.

Проаналізовано стан вивченості проблеми реконструкції змін палеоекологічних умов основних етапів голоцену України на основі палеоботанічних даних.

Спорово-пилковий аналіз, як правило, є основним при реконструкції картини рослинного покриву протягом ос-

танніх 10000 років. Ідентифікація пилку рослин-індикаторів господарчої діяльності людини дозволяє визначити ступінь та характер антропогенного впливу на оточуюче середовище в різні періоди голоцену. Розглядається узагальнена картина природного розвитку рослинного покриву України в голоцені. Палінологічні матеріали використовуються також для палеокліматичних реконструкцій на кількісному рівні. Розглядаються сучасні методи реконструкцій основних кліматичних показників (інформаційно-статистичний, ареалогічний та ін.).

Розглядаються приклади кризових екологічних ситуацій в голоцені, які впливали на процес розвитку господарчої орієнтації та укладу життя людини на території України.

ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОРІЧНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *ADONIS* L. У ФЛОРИ УКРАЇНИ

С. Андрійченко, В. Комендар, І. Контар
(кафедра біології НаУКМА)

На території України розповсюджені п'ять представників роду *Adonis* L.:

багаторічні *A. vernalis* L. та *A. wolgensis* Stev. та однорічні *A. annua* L., *A. aestivalis* L., *A. flammea* Jacq.

Всі ці види, особливо багаторічні, мають лікарські властивості, а *A. vernalis* L. широко застосовується у медицині.

В останні роки запаси горицвіту весняного різко скорочуються, а подекуди рослина зовсім зникла у зв'язку з розорюванням цілинних степових схилів, більш інтенсивним випасом схилів балок і річкових долин, надмірними заготівлями, які проводилися із року в рік на одному масиві аж до повного його виснаження, а також неправильними заготівлями із зриванням основи стебла, що порушує бруньки відновлення. У культуру *Adonis vernalis* L. вводиться погано і росте дуже повільно. Тому виникає питання про заміну горицвіту весняного іншими видами з роду *Adonis* L., які містять серцеві глікозиди, що за біологічною активністю дії не поступаються *Adonis vernalis* L. Серед багаторічних видів в умовах України перспективним є дослідження насамперед *A. wolgensis* Stev.

Зважаючи на вищесказане, перед автором роботи стояли такі завдання:

1. Детально дослідити біологію та екологію горицвітів.
2. Розрахувати показники найважливіших екологічних